Бүхы орнуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Обкомой, БМАССР-эй Верховно Советэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган

№ 98 (3910) | 1942 оной апрелиин 24, пятница | СЭН 15 МҮНГЭН

Нэмэри таряа Ниитээрээ тарижа, Оборонын фондые Улам арбидхая!

ҮНДЭР ДЭЭДЭ ПАТРИОТИЧЕСКА ҮҮСХЭЛ

(„Правдын" түрүү бэшэгһээ)

Краснодарска хизаарай Выселковско районой Н. К. Крупскаягай нэрэмжэтэ хүдөө-ажахын артелиин эрэгтэй ба эмэгтэй колхознигуud Краснодарска хизаарай ба бүхы Советскэ Союзай эрэгтэй ба эмэгтэй колхознигуудта алдартa һайн үрэлдаар хандаһан байна.

Крупскаягай нэрэмжэтэ артелиин колхознигуud хаһаа ороһого культурануud ба нарын сэсэгэй эртын тарилгын түсэбые сүмүйсэдхэмсөөрөө энэсгээрэ хаһаагүйбди гэжэ үрна бэшэг соогоо үзэдүүлһэн байна. Мүнөө фашистска эзэмдэгшэдэ сүлөөлэгдэһэн ба мүн тэрэшэлэн тэдэ нохосуудай һабарһаа мулгархые тэсэшэгүйгөөр хүлөөжэ байһан районуудтахи колхознигуудай байдал тухайда тэдэнэрнай хологдоо һанаалаа табижа байба. Дээрэмэшэдэй засаг доро саг зуурада орошоһон колхознигуud юушьегүй болошоноһой. Тэдэ дээрэмэшэд болбол мал ба зэр зэбсэгыень үты хэхэ ба тоноһо дээрэмдэхэ зэргээр тэдэ-нинe хооһолжорихиһон байна.

Краснодарска колхознигуud болбол үнэн сахэ советскэ патриотууд, эхэ орондоо бөөсэ үтэнги советскэ гражданинуud, һайн һанаатай ба бодолгой эзэд байһан тулаагаа өөһэдынгөө ахадүүнэртэ туһаламжа үзүүлхэ гэжэ шидхэһэн байна. Тиигэжэ фашистска эзэмдэгшэдэ гэмэлгэн нэрбэгдэһэн районуудай колхознигуудта туһаламжа үзүүлхэ ба оборонын фондо 12 гектар шпеницэ түсэбөө үлүүлэн тариха гэжэ шидхэбэ. Үндэр дээдэ патриотическа энэ үүсхэлые манай агуу-ехэ ороной бүхы колхозуud үлгэр жишээ болгон абаха байха.

Туйлай ехэ зүдэрэлдэ орошоһон колхознигуud туһаламжа абайгүйгөөр үлэхэгүй байна. Ушарынь, манай эхэ орон тэдэндээ туһаламжа үзүүлэнгүйгөөр байханьегүй, түрэл эхэ шэнгөөр тэдэнээ үргэмжэлэн абаха байха.

Краснодарска хизаарай түрүү колхознигуудай уряал болбол манай орон соохи бүхы колхозуудай зүйбөө тон шалуун дэмжэлгэ абахань лабтай. Ушарынь, бүхы дэлхэйн мүнөө нүүртэр үшөө үзөөгүй байһан шэнэ тарилшадые, советскэ тарилшадые, хамтаруулжа нэгэн һанаатай болгоһон манай колхозно байгуулга хадаа тэрээнэй дүхэм нүхэсэлынь байха юм.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын агуу-ехэ дайнай үедэ «нанһаал саа-нуур, царанһаа наалгуур» гэжэ хэлэхэ хүн бидэнэрэй дунда байхагүй. Дайн болбол бүгэдэ нинтэ-дэ зүдэрэлые тогёолдуулаа. Тыл фронт хоёрой нэгэн байһан ябадал маная эхэ ороной, манай түрэл Улаан Армиин тон бата бэхи ба һүр хүсэтэй байха нүхэсэлынь мүн. Колхозно байгуулга советскэ орон соохи бүхы тарилшадые ажалша нэгэн бүлэ болгон нэгэдүүлһэн ба хүдэлмэришэн анги тарилшад хоёрой холбоое хэлбэришэгүй бата болгоһон байна.

Эзэмдэгдэһэн районуудтахи эрэгтэй ба эмэгтэй колхознигуудай үзэжэ байгаа туйлай ехэ зүдэрэлые манай ороной үргэн үүжам тала дайгада һүүгаа бүхы советскэ арад мэдэрэн сэдьхэлээ зоболсодог. Краснодарска колхознигуud ахадүүгэй туһаламжа үзүүлхэ гэхэдээ бүхы советскэ арадай һанал бодолые гарган харуулаа.

Түсэбөө үлүүлэн тарилгаха гектарнуud, ахадүгэй нангин туһаламжа үзүүлхээр тарилгаха гектарнуud—колхоз бүхэнэй нэрэ түрын хэрэг мүн. Тиимэ тула түсэбтэ тарилгаяа шадаал һаа түргэнөөр гүйсэдхөөд, ахадүгэй туһаламжа үзүүлхэ гектарнуудые тариха гэжэ колхоз бүхэн зоригхо ёһотой байна.

Краснодарска колхознигуудай үндэр дээдэ патриотическа үүсхэл болбол советскэ тарилшадай дунда хэды шэнэен ехэ гүнзэгыгөөр колхозно байгуулгын үндэһэжэһэнние ба тэрэнэй бата бэхи, һүр хүсэтэй байһанние гайхамшагтай эли тодоор гэршэлжэ үгэнэ. Колхозно байгуулга гээшэ жэжэг үмсын ажалша орходоо хэды шэнэен хүсэтэй байһанаа энэ дайнай эрхэ байдал соо үшөө дахин харуулаа.

Краснодарска колхознигуудай үндэр дээдэ ёһоной энэ уряа болбол манай орон соохи колхозник бүхэндэ лаб хүрэжэ оноо. Энэ уряа бэшэгэй үтэ бүхэн советскэ патриотой ой ухаанда бүхөөр хадуудаг лэ. Һандартаагдашаһан районуудай, шатаагдашаһан деревнинуудэй, үнишэршэһэн үхибүүдэй байдал советскэ патриотуудай мэдэрэлдэ орот лэ. Нүхэд колхознигуud, краснодараархинай уряа бэшэгые унша-жа, үгэ бүхэнниень ухаалдин ойлгоо, тэрээн дүшаада колхозно суглаан дээрээ, бригада бүхэндөө, тэр бүлэ соогоо эүблэн хэлсэгты. Тэрэ уряалые үзэгшэлэн нүлеэжэ харюулхые оролдогты!

Ахадүүгэй нэгэдэлээр, манай орон һүр хүсэтэй! Фашистска дээрмэшэдэй доошороло энэ һүр хүсэнтэй тэнсэхэгүй!

БМАССР-эй СОВНАРКОМДО БА ВКП(б)-гэй ОБКОМДО

ВКП(б)-гэй ЦК-гэй ба СССР-эй СНК-гэй заабаринуудые Кяхтын аймагай колхозуудта яажа гүйсэдхэжэ байһаниие шалгаһан дээрэһээ тэдэ заабаринуудые тон бүдүүлигөөр эбдэжэ баһаһан ушарнуud үзэгдэбэ. Хэдэн олон колхозуудта гасарай хүрьһэнэй гэдэһэн байбашье бүхэла үндэр соо гүйсэд хүдэлмэриллэгүй, тракторнуud сүүдхэ соогоо 20 час хүдэлмэриллхын орондо 5—6 час хүдэлмэриллдэг байба. Тракторна опрядуудта техническэ туһаламжа үзүүлхэ ябадал эмхидхэгдэогүй. Тэрээн дээрэһээ 16 трактороһаа минл 4-ниинь хүдэлмэрилнэ. Өөрынгөө гэмээр тракторнуудаа хүдэлмэриллүүлэнгүй байдаг трактористнуud харюусалгада хабаадуулагдаганагүй.

Энэ аймагай хэдэн олон колхозуудта комбинированнэ звеноонуудай орондо тусгай.һан звеноонуудые эмхидхэн табна. Энэнь хадаа ажалай бүтөөсые доошолуулдаг ба үндэр ургасын түлөө тэмсэлгэ туһа хүргэдэгүй байна.

Хэдэн олон колхозуудта газараа гүйхэнөөр хахална. Воронциловай нэрэмжэтэ хүдөө-ажахын артельдэ борнойлгые хахалалгаһаань гурбан хоногоор заабардуулаа.

— Агротехникын ба ажал эмхидхэлгын гол заабаринуудые иимэ бүдүүлигөөр эбдэһэн ушархуудай байбашье агрономуud болбол колхозуудаар ябадагүй, харин канцеляринуудтаа урдынгаа хэбээр һуужал баһаг зантай. Хэдэн олон колхозуудта шанарай инспекторнуудые томилоогүй байба.

ВКП(б)-гэй Обком ба БМАССР-эй Совнарком болбол Кяхтын аймагта болоһон алдуунуудые караадаа абажа, ВКП(б)-гэй ЦК-гэй ба СССР-эй СНК-гэй заабаринуудые эбдэһэн нүүгүдые тон шанга харюусалгада хабаатуулха зэргээр тэдэ заабаринуудые эбдэхэ ябадал гаргуулмагүйе ВКП(б)-гэй АК ба аймагай гүйсэдхэхэ комитетүүдэһээ эрэбэ.

Советскэ Союзай эрэгтэй ба эмэгтэй колхознигуудта

Краснодарска хизаарай эрэгтэй ба эмэгтэй колхознигуудта

Краснодарска хизаарай Выселковско районой Н. К. Крупскаягай нэрэмжэтэ хүдөө-ажахын артелиин эрэгтэй ба эмэгтэй колхознигуудай хандалга

Хүндэтэ нүхэдүүд! Ахадүүнэр ба эгэшэнэр! Агуу-ехэ Советскэ Союзай хүбүүд ба басагад!

Манай орон болбол үгаа ехэ бэрхэшэлтэй үе сагые үнгэргэжэ байна. Харшан Гитлер түрүүтэй германска фашизм болбол Советскэ Союзда эсэргүү дайниие эхилһээр 10 һара болоо байна.

Гитлеровскэ эзэмдэгшэд хадаа Советскэ Союзай арадуудые өөрынгөө богоол болгоско, советскэ засагай үтэһэн бүхы юумыень колхознигуудаа бүлиажа абахые һэдэнэ.

Манай аха дүүнэр—украинецууд, белоруссууд, ород хүнүүд немецүүдэй эзэлһэн районуудта фашистска бүзар һабар доро зобоогдоско байна.

Манай героическа Улаан Армиа болбол гитлеровскэ бүзар елонуудые Москва шадар, Ростов шадар ба фронтын ондоошые участогуудта үй бүтэ сохибо. Гэбэшье, үшөө лүшэр күндэ тэмсэл үрдамнай байна!

Советскэ Союзай Герой генерал-майор Довагорай командалдаг гвардейскэ корпусой баатаршалганууудаар баярлан омогорхоноби. Эдэ гвардеецууд-хасатуud манай кубанааршин, хүршэнэрнай, тэдэнэрэй нүлөө мориды манай Кубанай губи талаа адуулагдан түлжүүлэгдэһэн байна гэжэ мэдэнэбди. Мүнөө үедэ бүзар дайсантай эрэлхэгэр тулалдан байгаа өөһэдынгөө колхознигуud, трактористнуud ба комбайнернуудай эрэлхэг хүдэлмэрээрнь омогорхоноби. Манай Кубанай колхозуud оноо бүхы колхозуud шэнгээр фронтыо нэрэгтэй бүхы зүйлнүүдые бүтөөн үгэнэ. Һаяхан манай станица гаргаа һайн дуратаһаа эмхидхэгдэһэн шэнэ эскадронние фронт эльгэбэ.

Хабарай тарилгые үнэргэжэ байха үедөө бидэнэр өөһэдынгөө үрдахи харюусалгые һайтар мэдэнэбди. Иилга өөрөө ерэдэг бэшэ, харин тэрэниие эмхидхэдэг юм гэжэ мүн лэ һонороор мэдэгдэнэ. «Манай колхозник ба колхозницануud өөһэдынгөө тарилаан дээрэ эсэшэ сусаршагүйгөөр хүдэлмэрилжэ, фронтдо ба орондоо улам улам ехэөр тарга, мяха, ажагүйлэбэрилдэ түүхэй эдэл үгэхэ ябадал зайлашагүй шухала байна»—гэжэ хэлэһэн манай вождь нүхэр Сталинай үгые хэзээ бүлэндэ һанаанабди. Нүхэр Сталинай энэ заабариие дүүргэлтэ болгон бидэнэр болбол табшагай шангаар хүдэлмэрилжэ хабарай тарилгын түсэбые хүсэд дүүргэхэмнай лабтай.

Манай колхоз эртын орошоого тарилгаяа ба нарын сэсэг тариха түсэбөө дүүргэ. Бидэнэр эдэ культурануудаар 546 гектар тарилгаяа байнабди. Мүнөө жэлдэ гектар бүрыһөө 120 пуд ургаса абаха зорилго табигданхай. Энэ болбол үнэрэтшэ жэлэйгэй жэшэбэл гектар бүхэнэй 30 пуд үлүү болоно.

Иигэд дүүрөө бэшэ.

Мүнөө фашистнуудай һабарһаа сүлөөлэгдөөд ба сүлөөлэгдэжэ байгаа районуудай колхознигуудай ажабайдалдань һанаа зоборитой болоод байна.

Эдэ районуудтахи колхозуудай ажабайдалынь гурим бусаар һандаргагдаһан, колхознигуудай гэр байрань галдагдаһан ба тэдэнэрэй зөөри хогшольень гитлеровецууд тонсоһон байна. Эдэнэр болбол манай туһаламжагүйгөөр колхозоо һэргээн болгоохо, ажабайдалаа түбхинүүлгэнь угаа бэрхэтэй. Бидэнэр болбол эртын культурануудые тариха түсэбөө дүүргөөд байхадаа колхозойнгоо суглаа хэжэ колхоз соогоо оборонын фонд байгуулха ба сүлөөлэгдэһэн районуудай колхознигуудта туһаламжа өгүргэхэ фонд байгуулхаар шидхэһэн байнабди.

Т. Слюсарь, О. Трубникова, Г. Лискун, И. Лягуш, Е. Хацкова, В. Безручко Н. Яковцева, ф. Маляр ба бусад хамтадаа 240 хүн гараа табибад.

Иимэ фонд байгуулхын тулада манай колхоз 12 гектар пшеницэ тарилгаяа байна. Энэ тарилгаа ороло-досотойгоор харуулжа ба үндэр ургаса хүрьяжа, абаһан орошоого барандань тэрэ фондоо түгэхэмнай.

Советскэ Союзай ба Краснодарска хизаарай эрэгтэй ба эмэгтэй бүхы колхознигуud! Манаі үүсхэлые дэмжэхыетнай тулалнабди. Фашистска эзэмдэгшэдэһээ сүлөөлэгдэһэн колхозуудта ба оборонын фондо зорюулагдаһаа тарга колхоз бүхэндэ тарилгы! Колхоз бүхэндэ хоёр—гурба—таба—арбан гектар тарилгабал хэдэн мянгаад гектар болохо ба тэрээнһээ хэдэн миллион пуд таряан абтаха байна.

Түсэбтэ тарилгаяа дүүргээд байхадаа колхоз бүхэндэ энэ зорилгоор тарган тарилгаха гэжэ бидэнэр бүхөөр найданабди. Энэ зорилгые дүүргэхэ арга байдал колхоз бүхэндэ бии.

Фашистска нуһан һабар доро-һоо сүлөөлэгдэһэн колхознигуud манай туһаламжагүйгөөр ажабайдалаа һэргээхэнь угаа бэрхэтэй гэжэ һанаха ёһотойбди. Манай энэ үрэа хадаа Советскэ Союзай бүхы районуудай эрэгтэй ба эмэгтэй колхознигуудай нүүдэ хаалуун дэмжэлтэ олоно байнаньдань ямаршье һэжэг байхагүй.

Өөһэдынгөө ахадүүнэртэ туһаламжа үзүүлэл! Фашистска эзэмдэлгэһээ сүлөөлэгдэһэн эрэгтэй ба эмэгтэй колхознигуудта туһалха ба оборонын фондо үгтэхэ тариа колхоз бүхэндэ тарилгы!

Алдарта Улаан Армиингаа хүсэ шадалые улам бүхэлүүлэе!

Фашистска эзэмдэгшэдые эсэслэн дарахын түлөө!

Манай ялалтын түлөө!

Колхозно тарилшадай багша ба нүхэр, манай агуу-ехэ ороной полководец нүхэр Сталин мандаг!

Түрүү колхозууд тарижа байна

Хаһа сагаа бишиихашье алдангүй хамсыгаа шаман тарижа ;орохо!

★ ★ ★ ★

Хахалжашье, тарижашье байнабди

ЭАИГРАИ. (Телефонoор абтаба). Манай аймагай олонхи колхозуud хабарай сагай тарилгын хүдэлмэрилдэ шилдэжэ оробо.

Мүнөө үедэ колхознигуud параа борнойлхо ба культивацилха, зарим участогуудаа ухалха ажал хэжэ байнад. Тиихэтэй хамта, зарим колхозуud орошоого культурануудай эртын тарилга хэжэ эхилэе.

Жэшээлхэдэ, Тельманай нэрэмжэтэ артельдэ 3 морин сеялкаар таригна. Тэндэ түрүүшын 30 гектар ярица таригдаа. Курбын адагай Кагановичын ба Орджоникидзын нэрэмжэтэ колхозуудые тарижа эхилэнхой.

Ухалуурнин газараар элбэг Ацагадай колхозуud тарилаганай газарые ухалжа захалаа. Тэндэ канава һубаг зайлаха ба хаалга бооло тухеэрхэ хүдэлмэрилдэ колхознигуud олоороо хабаадалсаба. Жэшээнь, Ленинай нэрэмжэтэ артельдэ—28 хүн, Молотовой нэрэмжэтэ артельдэ—18 хүн, Доодо-Курбын Сталинай нэрэмжэтэ артельдэ 35 хүн газараа ухалжа байнад.

ИВАНОВ. Заиграйн АЗО-е

(даагша.

Хэжэнгын колхозууд газараа элдүүрилжэ эхилээ

ХЭЖЭНГЭ. (Телефонoор абтаба). Түс аймагай хэдэ хэдэн колхозуud үндэр дээдэ ургасын үндэһэ һуури хангаха зорилгоор тарилгалгайнгаа газарые элдүүрилжэ захалаа.

Республика дотор эгэсэн түрүүлэн фронтовой бригада эмхидхэһэн, Советскэ сельсоведэй «Зургаанай Зам» колхоз хорёод морёор газараа борнойлхо байна.

Дээдэ-Худанай сельсоведэй «Ударник» гэжэ хүдөө-ажахын артелиин бригаданууд тарилаан дээрээ гараад, борнойлжо ба культивацилжа эхилбэ.

Тэрэшэлэн Хэжэнгын сооной «Комсомол» ба «Ленинэй Зам» гэдэг колхозуud мүн лэ тарилгынгаа газарые элдүүрилжэ байна.

75 наһатай үбгэнэй оролдолго

Хоринин аймагай Анаатай сооной «Сталинай Зам» гэжэ колхозой член 75 наһатай үбгэн Нанзад Подпин гэгшэ хабарай тарилгала хэрэглэгдэхэ тоног зэмсэг түхеэрхэ ажалда тон оролдосотойгоор хандажа, нилээд ехэ юумэ бүтээбэ.

Нанзад үбгэн хадаа удархай ба таһархай хазаар боожонуудые эблүүлэн шэдэжэ хадхажа бүрин бүтэн болгоһон байха юм.

Буурал сагаан толгойтой Нанзад Подпин гэгшэ зарим үдэрнүүдтэ колхозойнгоо кузница соо ороод, түмэр дабтажа дархалаа байдаг. Эршэ шадалаа үшөө бүүрааагүй энэ үбгэн артелиингээ хамтын ажалда шимэ халуун хэшэлтэйгэр хандана.

Д. ЦЫЖИБОН.

Басагад трактористнуудай фронтовой бригада

Эдэ басагадтай бидэнэр ажаллажа байһан газар дээрэнь танилсаабди. Тэдэнэр хадаа поли дээрээ гарахаһаа урид өөһэдынгөө машинануудые шалгаан үзэжэ байба.

—Эй, Дабажид, хүдэлмэрэ дүүргыш, эдеэлхэ саг болоо, — гэжэ бардам томо бэетэй ба торгон хара гэзэгэтэй басаган Гарма Зодбоева гэгшэ хэлэнэ.

—Хамаг бүхы юумэ шалгагдаа хамнай, комиссиные трактористнемнай шалгажа абаа бэлэй,— гэжэ нүгөөдэ басаган тракторист Жамсаринова гэгшэ сухалгайгаар дуугарна.

—Басагад, яагаабта, фронтовигуud байһанаа бү мартагты,—гэжэ Дабажит Цыбикжапова харюусаад трактор дорошоон мүхихөөр гаража ерээ.

Хүдэлмэрилдэ ябажа хүдэр улаан шарайгай болоошоон тэрэ басаган бидэнние мэндэшэлээд хөөрэжэ эхилбэ.

—Эдэ басагад машинатаяа носолдоһоор хашаршоо, тэдэнэр магнето, шүрэбүүдые хэдэ хэдэн дахин шалгажа үзэхэ дурагүй болошоо,—гэжэ нүхэр Цыбекжапова хэлэнэ. Тиигэнгүй хүдэлмэрилхын аргагүй. «7 дахин жэмжэжэ үзөөд нэгэ дахин отолхо хэрэгтэй юм» гэжэ хэлсэдэг оньһог үгэ болбол гансал хубсаһа өөгшөөдтэ хабаадаха бэшэ, харин трактористнуудташье хабаадаха ушартай. Хэрбээ мүнөө али нэгэн шүрэбөө мушхажа шангаддаагүй хадаа хожом поли дээрээ гараад байхадаа бөөсэ зобоосхо нэгэ час соо хүдэлмэриллхэ ба 3 час соо миил байха саг болохо. Зүгөөр бидэнэр өөһэдынгөө машинада найданабди. Манай бригада тарилгын хүдэлмэрилие 8—10 хоног соо дүүргэхэ үзэлга абаа юм. Тиимэ шэдэа манай тракторнуud часай механизм шэнгээр хүдэлмэрилхэ ёһотой. Зүб хэлэнэ бэзэб, нүхэд фронтонитуud, гээд тэрэ басаган өөһэдынгөө бригадынхидта хандана.

Зүб даа!—гэжэ Гарма Зодбоева булгаанайнь түлөө харюусаба.

Комсомол басагадай энэ бригада болбол хабарай тарилга дээрэ трактористнуудаа сүүдхэ соо 20 час хүдэлгэхэбди, нэгэшье минута соо миин байлгахагүй болон горючиеяа 15 процент арбилхабди гэжэ үзэлга абаһан байна. Ушар иимэһээ бригадир нүхэр Цыбикжапова трактористнуудаа тиимэ нарин-заар ба анхаалгайтаар шалгана гээшэ. Теэд тэрэ басаган тракторай моторой жэлдэ бэшээр хүдэлһэн шалгаганиень түргэнөөр олоед заһаһан ба зарим тракторай карбюраторынь гооскожо байһан ту, али магнетонь эблэгдэй байһан дутуунуудые зайлуулан бүрин бүтэн болгоо.

Мүнөө үедэ энэ фронтовой бригада болбол борнойлгоо дээрэ хүдэлмэрилнэ. Эдэ басагад булаг моридоо шадамараар жолоодон тарилга хэхэ газараа элдэжэ байгаа. Борнойлгоо дээрэ тэдэнэр үдэрэйнгөө нормые хододоо үлүүлэн дүүргэнэ. Тиимэһээ түс бригада фронтовой гэһэн хүндэтэ нэрээ хүсэд хаяоулна.

А. КОРОТАЕВА.

ФАШИСТСКА БУДУУЛИГ ХЭРЭЭГЫ ХЮДАЛГАҺАА ҮХИБҮҮДЫЕ АБАРХЫН ТУШАА МИТИНГ

Фашистска будуулиг хэрээгы хюдалгаһаа үхибүүдые абархын тушаа митинг апрелиин 19-дэ Москвада болобо. Фабрика, завод ба зам харилсаанай эхэнэр хүдэлмэришэд, колхозник эхэнэрнүүд, наука ба искусствын түлөөлэгшэд, олонитын ажалябуулагшад, Улаан Армиин героическа-боец ба командирнуудай эхэнүүд, һамтад ба эгэшэдүүнэр болбол үхибүүдые алаапа гитлеровецууд хизааргүй өхөөр зэбүүрихэһэн мэдэрэлэе харуулхын тулада, гитлеровскэ һүрэт дээрэмшэдые эсэслэн бүгэ соолгоро тамсалдахаар эрид хатуугаар шидэнхэй байһанаа бүхы дэлхэйдэ мэдүүлхын тулада Союзуудай Байшангай Колонно зал соо суглаһан байна.

Ольга Чкалова тус митингые нээбэ.

—Үхибүүдые германска фашизмын зэрлиг муухайшаар хюдажа байһан шэнги иимэ зэрлиг ба буулиг хэрэгы хюдалгые арадуud халаа мүнөө нүүртэр үшөө үзөөгүй байгаа юм. Манай нютаг орондо сүмэрэн орошоһон фашистска нохосуудай хэһэн нэгэжэнше гэмтэ муухай ябадалые биднэр оттошье мартахагүйбди, минд орхиогүйбди. Советскэ арад, тэрэнэй Улаан Арми эдэ бүгэнэй түлөө дайсаньһаа үһеогөө абажа шадаха,—гэжэ митинг нээхэдэ нүхэр Чкалова хэлэһэн байна.

Московско областиин Истринскэ совхозой хүдэлмэришэн, долоон үхибүүнэй эхэ **М. А. Лузикова** гэгшэ эгэл түрүүн үгэ хэлэжэ. Үхибүүдыень немецкэ эзэмдэгшэдэй тамалан зобооһонние хөөрэхэдэнь тус митингдэ хабаадалсагшад сэдьхэл эүрхөө доһолгон шагнажа һууба.

Удаалуулан академик **Л. С. Штёрн**, фашистска арьяатануудай һабарта орожо ами наһаяа алдаһан, Советскэ Союзай Герой Саша Чекалинай эхэ **Н. С. Чекалина**, ВЛКСМ-эй ЦК-гэй секретарь **О. П. Мишакова**, литовско үхибүүдэй лагериин пионернүүдэй ножата **Эмилия Вильмонтайтэ**, поэт **С. Я. Маршак**, Баруун-Урда фронтын сэрэгэй албанда шүдэлмэрилгшэ эхэнэр **Г. Ф. Яремчук**, Кировскэ областиин Б. Сусловска колхозой түрүүлэгшэ **Е. А. Суслова**, поэт **Алексей Сурков**, Советскэ Союзай Герой **В. С. Гризодубова**, энскэ гвардейскэ бүүдалгын полкын штабай начальник **И. И. Мамонов** гэгшэд айхабтар хүсэтэй, тодо ёһонор үгэнүүдые хэлэһэн байна.

Энэ митингдэ хабаадалсаапад бүхы дэлхэйн эхэнэрнүүдтэ хандаһан уряа бэшэгые нэгэн дуугаар баталан абаба.

«Эхэ, хаяа нүхэд ба эгэшэдүүнэр!

Ямаршье гэм зэмэтэй үхибүүдые немецкэ армиин үзэтдөө дуулдаагүйгөөр доромжолон баһамжалжа, тамалан зобоожо, һүрэт олоорнь алажа людажа байһан тушаа эсэрүүсэн бодохые таанагаа уряалнабди.

Үхибүүд—аралуудай сохожомойнь ажаһуудалые үргэлжэлүүлөөшэ, хүн түрөлтэнэй уг ба культура соёлые залгамжалуулаашаг. Үхибүүдэй ажаһуудал—манай ажаһуудал, үхибүүдэй зол жаргал—манай зол жаргал мүн. Үхибүүдые үүсэл ба зоболоһоонь аршалха, ябадал нүүр түрөлтэндэ бидэнэй үгэхэ үлгэ.

Хэн дайниие үүсхэбэ? Хэдэн миллион үхибүүдые хэн үншэлүүлэб? Англи, Франци, Бельги, Голланди, Греци ба Югославиин город ба тосхонуудые бомбодохо гэжэ хэн самолетуудые эльгээгэб?

Гитлер.

Немецүүдтэ эзэмдэгдэһэн ороннуудта үлэсхэлэн туранхада нэрбэгдэжэ ба эдлэб үбшэндэ дайрагдажа үдэр бүрин хэдэн олон мянгаад үхибүүдэй үхэжэ байһанда хэн гэмтэйб?

Гитлер.

Гитлерэй захиралгаар немецкэ солдатуud үхибүүдые алана. Фашистска нохосуud хадаа самолетоор доотонуур шидэжэ ябагаа үхибүүдые буудадаг, гэр соо амидыгаар хаажа үхибүүдые шатаадаг, үхибүүдэй гар хөл таһа отолдот ба нюдыень нүнхидэг, байдлаанда орохоодоо үхибүүдые урдаа туужа ябадаг. Хүнние зобоохоодоо сэдьхэлэе хаһадаг тэдэ шоломосуud хоёртой үхибүүдэй шүүһа һорожо, арьнень отолжо байдаг. Гитлеровецууд Керчь городто 245 ород ба татар үхибүүдые людаа. Петраково городто эхэнэр багша Кустанович гэгшэн үргэжэ ябаһан нарай үхибүүе гар һаань һута таган булиажа абаа, шатажа байһан гэр үрүү хаяжархиһан байна юм. Иимэ ушаа-нуud хэдэн мянга.

Гитлерэй ба тэрэнэй бандын байтаа сагта дэлхэй дээрэ ажаһуугаа нэгэхэнэшье эхэ үхибүүнэйнтэ хүбэ заяан тухайда һаанаа амар байжа шадахагүй. Гансал фашизмые үгы хэжэ, биднэр үхибүүдэйнгээ ами наһые абархабди.

Советскэ Союзай эхэнэрнүүд!

Улаан Армиин болбол манай нютаг оронние немецкэ булиилгаргашадаа сүлөөлхэдөө манай үхибүүдые тэхэлһөөнь абарна. Бүхы үүсэ шадалаа Улаан Армидэ туһалхын түлөө зорюулая! Фронтын тулада эсэшэ сусаршагүйгөөр хүдэлмэрилэе!

Советскэ натриотканууд! Эхэ эсэгээ, түрэл байра байдалаа дайсанда булиалгажа үншэрһэн үхибүүдые харуулһагүй бү орхигты. Үншэрһэн үхибүүдые үргэжэлэн абагты. Тэдэ үхибүүдтэ путал хубсаһа сугтуулагты. Эхэ ороноо хамгаалжа байгша фронтовигуудай үхибүүдые харалсагты.

Англи, Америка ба эрхэ сүлөөдэ дуратай бүхы оронуудай эхэнэрнүүд! Фашистска будуулиг хэрэгытнүүдтэ тамалуулан зобоожо байһан үхибүүдтэ туһаламжа үзүүлэгты! Тэдэнэй тулада, гутал хубсаһа, хоол хүнэһэ ба мүнтэн зөөри сугтуулагты!

Немецко-фашистска арюнда эзэмдэгдэһэн оронуудай эхэнэрнүүд! Шуһата Гитлерэй үүсхэһэн дайн таанарта ба танай үхибүүдтэ үзэгдөөгүй ехэ хохидол ба зоболонгые асараа. Гэмтэ муухай дайнай урдаһаа эсэргүүсэн бодогты!

Германиин эхэнэрнүүд! Гитлерые ба тэрээнэй дэмжэшэдые үгы хэгты! Фашизмда үхэл!»

Тус митингые радиогоор дамжуулба.

Советскэ Информбюроhоо

Апрелиин 21-эй үдэшын мэдээсэл

Апрелиин 21-эй туршэ соо фронт дээрэ ямар нэгэ шухала юумэ болоогүй.

Апрелиин 20-до 39 немецкэ самолет үгы хэгдээ. Манайхин 11 самоледоо гээгээ.

* * *

Апрелиин 20-до манай авиацийн частьнууд 4 немецкэ хуягта машина, сэрэгүүдые ба ашаануудые тээжэ ябаhан 70 автомашина, 26 полевой ба зенитнэ үхэр буу, 15 миномет үгы хэhэн ба гэмтэhэн, hомо хэрэгсэл хадагалаатай складые тэhэ татаhан ба дайсанай 3 ротo шахуу ябган сэрэгүүдые тараан сохиhон ба зарымыень үгы хэhэн байна.

* * *

Калининскэ фронтын зарим участогуудта нэгэ үдэр соо дайлалдажа 1000 шахуу немецкэ солдат ба офицер, дайсанай 9 танк, 7 үхэр буу, 40 пулеметнэ үүр, 4 ДЗОТ, миномetно батарей, 10 блиндаж тэндэ байhан ябган сэрэгүүдтэйнь хамта үгы хэhэн ба hомо хэрэгсэлтэй 3 складые тэhэ татаhан байна. Трофей бүлээн абтаа.

* * *

Немецкэ сэрэгүүдэй ара талага ябуулгаяа хэжэ байгаа манай часть (Баруун фронт) hуурин газарнуулай нэгэндэ байрлаhан гитлеровецүүдэй гарнизонные атаковалжа, үсэд хатуу байлдаа хэбэ. Дайсан—300 гаран солдат ба офицерэй алуулжа ба 600 шахуу хүнэе шархатуулжа гэгээд тэрьедээ. Манай боецүүд дайсанай 6 пулемет, хэдэн олон винтовко ба автомат, 4 радиостанция, хоол хүнэhэ ба ахуу мориной тэжээл хадагалаатай 3 склад, 129 мори, 400 тэргэ ба сэрэгэй бэшэные ондоо хэрэгсэлнүүдые булажа абаа. Плендэ абтаhан хүнүүд бии.

* * *

Гвардеец нүхэд Сафаев, Булатов, Солощев, Пономарев И. Ф., Демидов ба Пономарев И. М. гэгшэд пулемет ба буупаар буудажа дайсанай 2 бомбардировщитые унагаагаа.

* * *

Отделениин командир Атмуралиев болбол дайсанай ара талага шурган гараад, хагтын хажуудаа бээ далдалаад байба. Удаагүй 6 мори тэргэ харгы дээрэ бии болобо. Тиихэдэнь нүхэр Атмуралиев хадаа немецүүдые нүгэ табижа ерээд сэхэ ургаhаань буудажа 6 солдадые алта. Тиигэжэ шэн зоригто командир hуни боломсоор полевой почто, мүнгэн зеерэ ба документнүүдые тээжэ ябаhан тэдэ 6 мори тэргэ аргаае частьдаа асарэгэ шадаhан байна.

* * *

«Румынска сэрэгүүд айхабтар ехэ гээлтэдэ ороо. Манай полк нэгэ офицер сан соо 1000 солдаа гээгээ. Дайлалгаха гэе hаа Венгритэй дайлалдажа, булягдаhан Трансильванияа тэхэриулхэ ёhотойбди гэжэ румынска солдат ба офицернүүд хэлэдэг. Кировоград ба Ново-Украинкада румынска ба венгерскэ частьнуудай хоорондо шуhата тулалдаан болоо.

Немецүүдтэ дуралгүйлхэхэ ябадал Румынида ехэдэнэ. Немецкэ сэрэгүүд румынуудые доромжолдог ба доодо расын хүн зон гэжэ тэдэнние тоолодог байна. Немецүүд нилээдгүй ехэ таряа талха, мяха ба нефтиень Германи урууга абаашажархинхай. Румынийн хүн зон үлдэжэ байна. Хутагын эрийн яhа дайгаа hоо тэсэхээр бэшэ болодог гэhэн румынска оныhот үгэ бии юм. Тэрэ ёhоор мүнее румынска арад тэсэхээр бэшэ туйлдаа хүрэжэ ябана»,—гэжэ 2-дохи румынска дивизиин 1-дэхи полкын 10-дахи ротын командир ябаhан ахд. мүнее пленде орohон Раду Марциян гэшэ хеерэбэ.

* * *

Гитлеровскэ армиhаа бохуултаhан немецкэ солдадуул Норвегидэ хорголожо байгаг. Бодхуулгашад болбол Нарвикhаа холо бэшэ газарта байгуулhан хоол хүнэhэнэй томоо склаата hаяхаг добтолго тээ. Тус складай харуулшаг эсэргүүсэлтэ үзүүлээгүй. Норвегилэхи немецкэ засагаагхин добтолго хэhэя бодхуулнуудые бирика гэжэ ядажа байна.

Апрелиин 22-ой үглөөнэй мэдээсэл

Апрелиин 21-эй hүнгиин турша соо фронт дээрэ ямар нэгэ шухала юумэ болоогүй.

* * *

Немецкэ авиаци болбол советско-германска фронт дээрэ ехэ гээлтэдэ ороо. Немецүүд мартын 22-hоо апрелиин 18 хүртэр 891 самоледоо гээбэ. Тэдэнэйнгээ 161-нь мартын 22 hоо 28 хүртэрхи недели соо гээгээ, 296-нь мартын 29 hее апрелиин 4 хүртэрхи неделиин турша соо, 322-нь апрелиин 5-hаа 11 хүртэрхи недели соо ба 112-нь апрелиин 12-hоо 18 хүртэрхи недели соо гээгээ.

Мүн энэ сагай турша соо манайхин 239 самоледоо гээбэ.

* * *

Баруун фронтын нэгэ участок дээрэ ябуулгаа хэжэ байгаа манай часть дайшалхы ябуулгануудайнгаа нэгэ үдэр соо 100 гаран немецкэ солдат ба офицерые үгы хэhэн ба 3 пулемет, олон винтовко ба автомат булаан абаhан байна. Фронтын нүгее нэгэ участок дээрэ манай частьнууд дайсанай эсэргүүсэлтые илажа, хамгаалгын шухала рубежые эзэлбэ. Немецүүд 150 шахуу солдат ба офицерэй алуулжа гээгээ. Артиллерийскэ ба миномetно буудалгаар 3 ДЗОТ hандаргагдажа 12 пулемет, 3 миномет, 2 автомашина ба 50 улаhаа бүридhэн ашаа үгы хэгдэбэ. Байлдаанай болоhон газар дээрэ зенитнэ пулеметой буудалгаар «Ю—88» гэжэ немецкэ бомбардировщик унагаагдаа.

* * *

Калининскэ фронтын нэгэ участок дээрэ К. гэжэ деревниин оршондо немецүүд хэлэн контратака хэhэн байна. Манай боецүүд тэлэнние ехэ гээлтэдэ оруулан сухариса сохибо. hүүрин газарта ороhон эзэмүүд дээрэ дайсанай 465 үхэр үлее. Пленде абтаhан хүнүүд бии. Автоматнууд, винтовконуудаа ба hомо хэрэгсэлнүүд булаан абтаа. Бүүгай пулеметно буудалгаар дайсанай 2 транспортна самолет унагаагдаhан байна.

* * *

Лейтенант Агапов гэшэ командиргай танк гитлеровецүүдтэ ехэ гээлтэ үзүүлбэ. Нэгэ үдэр болоhон байлдаанүүдта тус танкын экипаж дайсанай 3 ДЗОТ hанхаргаhан ба 100 хүртэр немецкэ солдат ба офицернүүдые үгы хэhэн байна.

* * *

Хоер үдэр соо саперно батальоной улаанармеец нүхэр Клименов гэшэ тонкда эсэргүүсгэ 512 немецкэ миные хотогүй болгобо.

* * *

«hүүлэй байлдаанүүдта манай полк үгаа ехэ гээлтэ ороо. Нэгэдэхи рото соо 25 хүн ба 2-дохи рото соо арай гэжэ 12 хүн үлэhэн байна. Мүнее командирнууд болбол ажахыда ябалгат хүнүүдые ба жагсаалта ябедтагүйгүүдые бүлтыень баhалаанта оруулба. Солдадуул ойлгыгее ямаршье ушар удхагүйгээр хоргодhоноо тоолоно»,—гэжэ 97-дохи немецкэ ябган сэрэгэй дивизиин 204-дэхи полкын 1-дэхи ротоhоо пленде ороhон ефрейтор Леопольд Копитланский гэгшэ хеерэнэ.

ДАЙСАНАЙ ХОЕР КОНТРАТАКА СУХАРИСА СОХИГДОО

БАРУУН-УРДА ФРОНТ. (ТАСС-эй тусхай корреспондент). Рото шахуу румынска hогтуу солдадуул немецкэ офицертэ туулгаад контратакада оробо. Тэдэнэрэй урда фашистска танк түрүүлэд ябаба. Манай боецүүд тэрэ танкые урууураа үнгэргөөд, ябган сэрэгшэдтэйнь байлдажа оробо. Тиихэдэнь румынуудаа бишигган бүлэг боецүүдэй урдаhаа шуурга гаралдан пулаалдаад захалаа hэн. Тэрэ үедэ ахалагша сержант Кичушкин гэшэ пулеметоор угаа мэргэнээр буудаба. Румынууд болбол манай пулеметчик Кичушкин тэгшые байhан гэрые бэhэлхые hэдэhэн байна. Тэрэ үедэнь нүгее гэрэй тэнгэhээ пулеметоор угаа мэргэнээр буудажа захалба. Энэ захhар соогуур Кичушкин гэгшэ өөрынгөө нүхэдтэй хамта позициие hэлгэhэн байна. Эндэ 12 румынууд алуулба. Немецкэ офицернүүд хорое бусалhандаа галиуурлаhан нэбэртэй. Тиибэ ябабшье hогтуу солдадуудые хоёрдохи атакада оруулhан байна. Тиихэдэнь нүхэр Кичушкин ондоо гэрэй хажуудаа пулеметоо абаашажа тоцхоhон байба. Тиигээд тэндэhээ мэргэнээр буудажа 18 солдадые алаа. Советскэ 6 баатар сэрэгшэд бүхэли рото дайсангай 3 час соо туулалдаад ошажа гарсhан байна. Энэ хамтадаа 60 румынска солдат алагдаа. Үлеешэдынь эпгүүритэйгээр зугадан тонилhон байтаа. Мүн ябган сэрэгшэдhээ таhарhан дайсанай танк хаягаа яралаар л зугадан тонилбо.

Д. ЩУКИН.

Фашистнууд үбгэн колхознигуудые галдаба

КАЛИНИНСКА ФРОНТ. (ТАСС-эй корреспондент). Фашистска бувар нохоогуд Бабино ба Сивевки гэжэ тосхонуудай нүүн зонные зэрлигээр тонобо. Үхэр мал ба бусад юумыень абгад тосхонинень юушье үгы болгор галдажартёо. Бабино гэжэ тосхондо гитлеровецүүд болбол 9 үбгэдые сарай соо хаагаад галдаа. Тэндэ hуугаа бусад хүнүүдыень зэрэлүүлжэ байлгаад буудажа алаhан байна. Мүн ондоо нэгэ гэр соо хэдэн хүнүүдые суургадаад гранатаар шидэжэ үй дэлгэhэн байгаа. Эдэ алуулагшадай дунда Ефим Богданов, Егор Сазонов, Александр Никифов ба бусад үбгэдүүд бии.

Е. КОРЯЗИЧЕВ.

ФАШИСТСКА ЭЗЭМДЭГШЭД МАРИУПОЛЬ ГОРОДОЙ АЖАhУУГШАДЫЕ ЗЭРЛИГЭЭР ЗОБООБО

УРДА ФРОНТ. (ТАСС-эй тусхай корреспондент). Урда фронтын улаанармейскэ газетэ «Мариупольска трагедия» гэhэн корреспонденциие толилбо. Тус корреспонденци соо Азов шадарай городые саг зуура эзэмдэхэ зуурта немецүүдэй хэhэн зэрлиг ябуулганууды тодорхойгоор бэшэнэ.

...Бухэли hүниндее тонуул дээрмэ үргэлжэлбэ. Үглеешүүр сэрэгэй комендантын захиралта нягдажа, тэрэан соонь нигэжэ хэлэгдэнэ: бухы еврейнүүд, мүн тэрэшэлэн бусад ябатан нигэдэгэй номерой списоттэ оруулагдаба. Коммунистнууд ба комсомолецүүд, советскэ албахаагшад. Улаан Армийн командирнуудай түрөлхид 24 часай турша соо районhоо гаргагдаха ёhотой. Тэдэнэр 3 хоногой дотор hөөдэ абаад суглуулгын пунктда оногоо ёhотой. Захиралта соо заагдаhанай ёhоор, «байрага суургаагаад пулхюурыень комендантда үгэхэ» гэhэн байба.

Үглеедэрынь мянгаад хүнүүд сүүмхэ, мөшөөг ба хайрсагуудые баряад суглуулгын пунктда оногоод.

Үглеегүүрынь немецкэ офицернүүд талдаарые 500—500 хүнүүдээр бүлэг болгон городhоо хүсөөрөө туужа абаашаба.

Нэгэн доро буудалгын түрүүшын абяан соностожо хүнүүд шуhаяа гоожуулhаар лама түүр унажа эхилбэ. Алагдаагүйнүүдэйнь гэдэргээ сухарин даб гэхэдэнь немецкэ бузар офицернүүд ухаанайнгаашье үгэ оруулаагүй талдаарые автомадуудаараа буудажал байба.

Угаа гүнзэгыгөөр малтагдаhан яаманууд үхэhэн ба дүүгүй буудагдаhан хүнүүдэй хүүрэгэр дүүрешэбэ. Хүүгөөр үхибүүд эхынгээ хажууда унан үхэнэ. Хүнүүд бэе бээ тэбэрэлдээд үхэдэг байба. Дүүгүй буудуулагшадай үндыхэдэнь автомадаар буудан алана.

В. ХОДАКОВ.

ТАСС-эй буруушаалга

«Нью-Йорк Таймс» газетын берискэ корреспондентын хэлэhэнэй ёhоор, японтоной городуудта агаарhаа добтолhон ябуулганууда самоледуудые «советскэ территори дээрэ байрладаг» хэбэртэйгээр итало-фашистска «Гадзетта дель пополо» баталан хэлэнэ. Харгаха ворилготойгоор ошогэжэ баталан хэлэhэнэнь шал худал гажэ мэнүүхэгээр ТАСС этигэмжэлэгдэбэ.

ХИЛЫН СААНАhАА

Бельгийскэ профсоюзуудые фашисжуулха гэhэн оролдолгонь буруу hүрөө

ЛОНДОН, апрелиин 21. (ТАСС). Лондондо hуугаа бельгиемүүдэй дунда абтаhан мэдээнүүдэй ёhоор, бельгийскэ профсоюзуудые фашисжуулха гэжэ германска эзэмдэгшэдэй ба тэрэнэй агент—Анри де Ман гэгшэдэй оролдолго сүм буруу hүрөөгөөнэн байна. Мүн болбол үдэр бүри гарадаг «Травай» гэжэ газетые хэблэдэг болоо. Тиихэдэнь хүдэлмэришэд энэ фашистска хуулаhые абажа огто ушалдагүй байба. Харин, хүдэлмэришэд болбол өөhэдынгөө патриотическа газетые шоусаар хэблэжэ тарадаг болоhон байна. Хүдэлмэришэдэй энэ газетын тираж фашистска «Травай» газетынхидэ орходоо hурагшүй ехэ байба. Уншаха хүнэй үгы дээрhээ «Травай» газетэ мүнее хаагдаа.

Английска бомбардировочно авиациие командалагшада Черчиллиин эльгээhэн амаршалгын телеграмма

ЛОНДОН, апрелиин 20. (ТАСС). Рейтер агентствын дамжуулhанай ёhоор, премьер-министр Черчилль болбол английска бомбардировочно авиациие командалагша маршал Гаррис гэгшэдэ амаршалгын телеграмма эльгээгээ. Аугсбург городтохи германска заводуудта английска бомбардировщигуудай хэhэн добтолго турбилгүй ехэ амжалта байна. Тэдэ бомбардировщигууд операциигаhанай hүүлэгр нэгэ үдэрэй талдаа хушалтыень абаад, үдшэн болохо багта үhалха хэрэгтэй. Тиин бүрхэг хуйтэн байгаа hаань үhалжа болохогүй. Хэрбээ рассадань хуйтэндэ дайрагдаад байгаа хадань магнуудаа абаагүйгөөр нарагай пулаан болгор ехэгр үhалха ба шүүдэр хатагар хушаагай зандань байлгаха шухала.

Рассадын ургажа хүсөөд байда сагта тэрэнние саг үргэлжэ үhалhаар л байха. Рассагада 5—6 бишиихан набша бии болжо ургамсаарынь тэрэнние тагихаар бэлэн болоо гэжэ тоологдог.

Махорко тарилгые түргэ түргэн болоhог хуйтэн сагай үнгэрhэнэй hүүлэй хэдэг юм. Манай Буряат-Монгол республикын эртэ байдалда июнь hарын арбаадаар тарилгаха зэргэтэй.

Махорко тарихаhаа урид газараа «зиг-заг» борнойтоор hайса борнойлхо, тиигээд удын халуунай унгэгhэнэй hүүлэгэр тарижа захалха болоно. Илангаа бүгээ үлөр махоркын рассада hүүлгихда таатай байдаг. Энэ рассада hуулгагдаа тэрэнэй үнэhыень нугаланхай шиидэн соонь зэхёожо hуулгахыг тулее орохогоо ба рассада hуулгаhан газараа борнойтоор булаха болоно. Рассадаяа hуулгажа үhалаад хүүрэй шорнойгоор хушаха ушартай. Хэрбээ хуна болоогүй хатуун саг болоо байгаа hаань тэрhэн рассадаяа унжоод л үhалжа байна. Хэрэгтэй, эгүгөөр хуудагай хуйтэн үhаар рассадые үhалхада угаа hайнаар угадаг байха юм.

Эдэ нурьалгы зарабатываные манай колхозууд ба колхознигуудаа анхаралгайгаар дүүргэлтэ болгон оролдолго гаргабал, махоркын тарилгаhаа үндэр ургага абажа шадахань дабтай.

БМАССР-эй Наркомземэй агрономууд:
П. ВИНОГРАДОВ.
А. ВАУРУКОВ

Па-Де-Калегэй оршондо антигерманска саботаж болоно

БЕРН, апрелиин 21. (ТАСС). Франциин эзэмдэгдэhэн эдэлгээ Па-Де-Калегэй эрье шадархи районуудта, Германида эсэргүү саботаж хэhэн ушарнуудаа ехэр олошороо гэжэ Франциhаа ерhэн хүнүүд хэлэнэ.

Hаяхан Этапл ба Каледа бензинтэй бочкын шатаhан ба котелой тэhэрhэн ушарhаа ашаа тээлэг hоёр судна шэнгэтоо. Па-Де-Кале департаментда түмэр хэргы дээрэ нилээд ехэ гэмтэл болоо, сэрэгэй үнэтэ ашаанууд ба эзэмдэлгын армиин хэдэн олон солдадууд гэмтэhэн ба үхэhэн байна. Энэсэнтэй дашарамдуулан немецкэ командованиг болбол «түмэр харгы дээрэ хоодоо саботаж хэжэ байhанай түлее» гэжэ 15 французые саагалаа.

Франциин баруун хойто эрье шадар байрлуулагдаhан хэдэн олон немецкэ аэродромуудта ехэхэн хорололто хэгдэжэ hайн мэдэхэ хүнүүд дуулгаба. Хатуу шангаар хэhэдэг байгаашье hаань французска патриотуудые болбол эзэмдэлгын армиие hуларуулха ба запагайруулха талаар нилээд амжалтатай ябуулганууды хэhэн зандаа.

Гитлеровецүүд эзэлhэн оронуудтаа зэрлиг хюдалга хэнэ

ЛОНДОН, апрелиин 21. (ТАСС). Лондондо hуугаа чех хүнүүдэй дунда абтаhан мэдээнүүдэй ёhоор, үнгэрэгшэ hарада Прага городто гурбан залуу чехословакууд саазалагдаhан байна. Тэдэнэртэ «сэрэгэй шухала хэдэн олон предприятинуудта буhалгаг татаха гэжэ оролдолго гаргаба» гэhэн гэм тохоhон байха юм.

Лондондо hуугаа поляк хүнүүдэй дунда абтаhан мэдээнүүдэй ёhоор, немецүүд болбол hүн зоные hүрдүүлэн айлгахын тулада хүн зоной нюдэн дээрэ үлгэжэ ба толгойень таhа сабшажа саазалдаг болоо. Домбров, Сосновец, Бенчин ба бусад польско городуудта иимэ саазалгануудые хэhэн байна.

Осьвенцимдэхи концентрационно лагерьта мүнее 26 мянган хүн хаагдажай байдаг. Немецүүд тэдэнние айхабтар ехээр тамалан зобоодог, нюрга сохихо ба хоолоа hуулахха гэхэ мэтэ зэрлиг аргануудые хэрэглэжэ хэhээдэг байха юм.

Генерал де Голлиин хэлэhэн үгэ

ЛОНДОН, апрелиин 20. (ТАСС). Английска информациин министерствын дамжуулhанай ёhоор, генерал де Голль болбол французска арадта хандажа радиогоор үгэ хэлэhэн байна.

—Вишидэхи шэнэ правительство хадаа сүм Гитлерэй гарт ороhоhон правительство мүн Гитлер болбол бухы Франциие өөрынгөө мэдэлдэ оруулжа. өөрынгөө ашаг тусынь интерестэ сүм хэрэглэжэ байхын тулада дээрмэдэлгэ ба хюдалгада hэйн мэргэжэлтэй хүнүүдые Вишин правительствада шелэн олохые бэлэжэ мүнее байгаа шэнэ правительствые биш болгуулаа.

Дайшалхы Франци болбол нютаг орондоо урбажа Гитлерэй гарта сүм оршохо хүнүүд байха юм гэжэ огтошье hанаагүй байгаа. Теед, французска буу зэбсэгтые дайсанай гарта үгэжэхрихэ, франциучүүд ба тэдэнэй союзнигуудай hанал хүсэлдэ эрид эсэргүүгээр захиралта үгэжэ тэмсэлые болоулха гэhэн хүнүүд олдоhон байна гэ юм. Мүнее Гитлерэй урдаhаа ба тэрэнэй туhамаршад болоhон Вишин правительствые урдаhаа эдлэхитэйгээр эсэргүүсэн бухы хүсэ шадалаарта тэмсэхэ гэhэн зоригто французуд бухэнэй урда табигданхай гэжэ де Голль хэлэhэн байна.

Гитлеровецүүд эзэлhэн оронуудтаа зэрлиг хюдалга хэнэ

ЛОНДОН, апрелиин 21. (ТАСС). Лондондо hуугаа чех хүнүүдэй дунда абтаhан мэдээнүүдэй ёhоор, үнгэрэгшэ hарада Прага городто гурбан залуу чехословакууд саазалагдаhан байна. Тэдэнэртэ «сэрэгэй шухала хэдэн олон предприятинуудта буhалгаг татаха гэжэ оролдолго гаргаба» гэhэн гэм тохоhон байха юм.

Лондондо hуугаа поляк хүнүүдэй дунда абтаhан мэдээнүүдэй ёhоор, немецүүд болбол hүн зоные hүрдүүлэн айлгахын тулада хүн зоной нюдэн дээрэ үлгэжэ ба толгойень таhа сабшажа саазалдаг болоо. Домбров, Сосновец, Бенчин ба бусад польско городуудта иимэ саазалгануудые хэhэн байна.

Осьвенцимдэхи концентрационно лагерьта мүнее 26 мянган хүн хаагдажай байдаг. Немецүүд тэдэнние айхабтар ехээр тамалан зобоодог, нюрга сохихо ба хоолоа hуулахха гэхэ мэтэ зэрлиг аргануудые хэрэглэжэ хэhээдэг байха юм.

Дорио гэгшын ами наhа хорлохо гэhэн ябадал

ЖЕНЕВА, апрелиин 20. (ТАСС). Гавас-ОФИ агентствын Парижаа мэдээсэhэнэй ёhоор, Ренн городтохи муниципальна театрын зал соо Дорио гэгшын үгэ хэлэжэ байгар хоёрдохи ярус дээрэhээ бомбо хаягдажа партерай креслэнүүдэй хоорондо тэhэршэhэн байна. Дорио бүрин бүтэн үлее. Гэмтэй хүнэнь олдоогүй.

МАРШАЛЛ ГОПКИНС ХОЕР РУЗВЕЛЬТТАЙ УУЛЗАБА

НЬЮ-ЙОРК, апрелиин 21 (ТАСС). «Нью-Йорк Таймс» газетын вашингтонско корреспондентын дамжуулhанай ёhоор, американска армиин генеральна штабай начальник генерал Маршалл ба Гопкинс хоёр Англияр ябаа рэhэнэйнгээ hүүлэгр Вашингтонто Рузвельт ба Хэлл хоёртой уулзажа зүбшэлсэhэн байна. Энэ зүблеен дээрэ Лондондо hуугаа США-гэй посол Вайнант гэгшэ байлцаба.

Финляндида хоол хүнэhэнэй нормо дахин багадхагдаба

НЬЮ-ЙОРК, апрелиин 21. (ТАСС). «Нью-Йорк Таймс» газетын дамжуулhанай ёhоор, хоол хүнэhэ хубаариха нормо майн нэгэнhээ эхилээд ушее дахин багаг болгогдоно гэжэ Хельсинкидэ hуулита ёhоор соносхоо.

Харюусалгата редакторэй орологшо Ц. ГАЛСАНОВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул Ленина 26. Телефоны: отв. редактора—3-44· зам. редактора—3-44 2 зв.; секретариата и отдела партийной жизни—3-23, отделов сельско-хозяйственного и писем—7-55, отдела пром. и транспорта—5-07.

Н—2946

Типография Издательства республиканских газет БМАССР

СПЕЦИАЛИСТЫН ЗҮБШЭЛ

Махорко тариха агротехникэ тухай

Махорко тарилгые дэлгэрүүлхын зоригоор, БМАССР-эй Совнарком ба ВКП(б)-гэй Обком болбол энэ жилэ колхозуудта ба колхознигуудэй бууса шалар 9.000 гектар газарта махорко тарихагаяа абаталые эмхидхэхэ гэжэ шиидхэбэ.

Манай республикын эрэгтэй ба эмэгтэй колхознигууд энэ тон шэнэ культурые hайнаар үрэгүүлхын түлее оролдолго гаргаха бэлэ гэжэ найдагдана.

БМАССР-эй Наркомзем болбол тамхи ба махорко тариха агротехникын заабари тухай пустай дэбтэр хэблэн гаргага юм, тиин мүнее энэ дэбтэрынь дары дээрэ хэблэгдэжэ гаргагүй байhан хадань, махорко тарихга агротехникэ тухай хурьяанги заабари үгэхэ гэhэн зоригто табиилбди.

Энэсэгэй урда тээ олон жилэй бобоо ургамалнуудые тарижа байhан газарта махорко тарихагаа воспистой бэлдэг, яажалгаб гэхэдэ. тэдэнэй сүүр ба үнгэhэгшинь газарай хүрьhэн соо өзөг ехэдэг суглуулдаг байна. Мүн тэрэнэй үрэмамлнуудые (корнеклубнеплод) тарилhан газарта махорко тарихадаа hайнбайха.

Махорко тарихга газарые июнь соо гү, али август hарын эхиндахад соо элгэгүүлжэ эхилхэ гэбэл: 6—8 сантиметр гүнзэгыгөө лущени хэхэ гү, али шулуган хаалаад бүрдаг үгhэ үрэгэhэн ургага ябаталые усадхэхын тулада, тэрэ участогаа культивацилха болоно. Усгишалан лишэн хаад, нажар эсэгэ хэгэhэн пар гэшэ махоркын тарилгаhаа улаан ургага абахын тулада улажэ шаатай зохид эрхэ байдал олдогоо юм.

Намарай пар болгон хахалхаhаа урид газараа үтэгжүүлхэ хэрэгтэй. Тиихэдээ 15—18 сантиметрhээ гүйхэн бэшэгэр хахалха ёhотой.

Махорко тарихаар таhалагдаhан участок болбол хабар эртэ тон hайнаар борнойлгодожо зэслэрүүлагдахэ гү, али 8—10 сантиметр гүнзэгыгөөр нультивацилагдаха ёhотой. Баhа тарилга хэхэhээ урид дахиад культивацилха гү, али борнойлхо ушартай.

Махорко тариха поли дээрэ бүри халуун намарhаа эхилэн наг шэбхэ тараадаг юм. Тиин хахалха үедэ наг шэбхэнь хаагжа захалаад байха ёhотой. Тиимэ шэбхые намар тарихала хабар болгор газаргаа тэжээлэй зүйлнүүдые элбэг ехээр үгэхэ болоно.

Махорко тарига газарта гектар бүриин 30—36 тонно наг шэбхэ тараагага тон hайн нормо болоохо байна гэжэ мүнее үедэ тэб тодорсогой.

Зүгөөр, наг шэбхэ тарааха нормые 16—18 тонно хүртэр багга болгоод, тэрэнние минеральные тэжэгүүлгын зүйлнүүдэй холижо тараабал үлэмжэ hайн байха.

Эдэ минеральна үтэгжүүлгын зүйлнүүд гэшэнь юун байха юм гэхэдэ: сульфат аммони—нэг гектарта 3 центнер, супер фосфат нэгэ гектарта 4 центнер тарилга ушартай.

Махоркын рассадые борнойгуулсоо гү, али август hарын эхиндахад соо элгэгүүлжэ эхилхэ гэбэл: 6—8 сантиметр гүнзэгыгөө лущени хэхэ гү, али шулуган хаалаад бүрдаг үгhэ үрэгэhэн ургага ябаталые усадхэхын тулада, тэрэ участогаа культивацилха болоно. Усгишалан лишэн хаад, нажар эсэгэ хэгэhэн пар гэшэ махоркын тарилгаhаа улаан ургага абахын тулада улажэ шаатай зохид эрхэ байдал олдогоо юм.

Намарай пар болгон хахалхаhаа урид газараа үтэгжүүлхэ хэрэгтэй. Тиихэдээ 15—18 сантиметрhээ гүйхэн бэшэгэр хахалха ёhотой.

Рассада ургуулхын тулада hайн нигэт ехэр хэрэглэдэг байна, тиимэhээ ла рассадные ураскуулгүй, али хура борооной үhан үлэмжэ таагай байдаг, тиимэ үhые нарада табижа нэгэ хэды саг соо бүлэсгүүлэд үhалха ушартай. Нэгэ квадратна метр рассадада сүүдхэ соо 4—6 литр үhан хэрэглэдэхэ юм.

Нэгэ гектар рассадник дээрэ 65.000-hаа 70.000 хүртэр эшэ ургадаг байна.

Парнигуудаа соо махоркын рассада ургуулхадаа, 40 квадратна метр парнигай рамда соо ургэhэн рассада нэгэ гектарта хэгэлэдэхэ юм, тиихэдээ квадратна метр бүхэндэ 2,5 грамм үрhэн тарилгадажа, тэрээнhээ тарилгада хүсэн хэрэтлэжэ болоосоор 2.000 эшэ рассада абтаха байна гэжэ мэдэхэ ёhотой.

Хэды шэнэн рассадник тарихга байhанга тогоргойлон мэдэмсээр газарай хүрьhэндэ тэжээл үгэхэ зүйлнүүдые буйлуулан бэлэдхэхэ хэрэгтэй, тэрэнь юун байха гэхэдэ жажахэнэр бутаруулан hагшаhан шэбхэ—гурбат хуби, таганаhатай газар хоёр шуби ба эльhэн нэгэ шуби хэгдэжэ буйлуулэдэг байна.

Рассаднигта хэрэглэхэ 10 квадратна метр газарта нэгэ кубометр хэмжэтэй тиимэ буйлуулhан үтэгжүүлгын зүйлнүүдые тиимэ ба парнигуудаа дээгүүр 10 сантиметр зузаанаар тарааха болоно.

Парнигуудта хэрэглэхэ нүхэнүүдэй гүнзэгынь 40—50 сантиметр байха ёhотой, тиихэдэ ургэнинь ба угынь бэлэн болгоод байhан раманууган тоо ба хамжэ дээрhээ болохо ушагтай. Энэ нигэнэй дэдэ эрмэгэнь табигайнуудаар хаагаа хэгэ болоно, тэрэнь газарай хүрьhэн hээ үндэр байха ёhотой. Зүгөө парнигай эрэ тулын хаагаа болоhон хабтагайнуудаа газарhаа дээшэ 20—25 сантиметр үндэр, үбэр талагаа 8—10 сантиметр үндэр байха болоно. Тиимэ налуугаар тухеэрхэдэ рамануудаа соо нарагай гэрэл ехэр тулажа лучаасуулга hhэн зоригтогой гэгшэ. Парнигуудые дулаалхын тулада 4 ханынь тойруулаад тон нягта шорой сомохо хэрэгтэй.

Парнигай яамын өёорто 10 сантиметр хүртэр зузаан солосмо дэбилэд, дээрhээнь алуунай аргал 30—40 сантиметр зузаанаар тарааха хэрэгтэй. Тэрэ нэг шэбхын дэлгүүр зеелэн шорой дэбидхэ болоно.

Махоркын үрhые гряд соо тарихын тулада мүн иимэ тухеэрэлгэ хэхэ ушартай. Зүгөөр тэрэнэй нухыень бага зэргэ гүйхнөөр малтаха болоно. Грядуухадаа нэгэ метр үргэн аад 20—25 метр утаар хэгдэхэ, тиигэбэл 4 гряд соо үргүүлhан рассада нэг гектарта хүсэд хүрэхэ ушартай.

Рассада тарихаhаа урид үhэсэ угаажа, хоолhон муу үрhэнүүдые зайлуулха хэрэгтэй. Угаагдаhан үрhэн хатаа холост мэшэгүүд соо хэгдэжэ нэгэ сүүдхэ соо ybaсоо байлгагдаг юм. Энэсэнhүүлэгр үрhэтэй мэшэгүүдэ yhan соohоо абажа дулаахан газарта табяад, үе үе болоод л гар соогоо бажуужа хуудхаха бэлэрэтэй болоhон зэргэ соонь үhаар нергоожо бэлтэг юм.

Тиин 3—4 хоног үнгэрөөд байхада үрhэнүүд дээрэнь саагаа сагаан шодэд биш болодог, тиигээд энэ үрhэн тэрэшэлэн бэлэн болоод байна гэжэ мэдэхэ хэрэгтэй. Хэрбээ сагай уларгы дээрhээ энэ үрhые ушее ургуулха хэрэгтэй болоод байтаа hаань, тэрэнние мэшэгэтэйнь hарюун газарта ергаха, зүгөөр хуйтэн газарта табижа болохогүй.

Тарилhанай hүүлэгр гоятаа дахяад жэгдэдэг ба тон памятгаар лойкэгэр үhалдаг байна. Уhагаг хэhан тэлгүүлые магаар хэгэгэд тэгэнэй уртсынь гагар дээрэ булгайгаагаад сагаань хуулгаяа абажа болохогүй. Угасынь булгайhанай hүүлэгр нэгэ үдэрэй талада хушалтыень абаад, үдшэн болохо багта үhалха хэрэгтэй. Тиин бүрхэг хуйтэн байгаа hаань үhалжа болохогүй. Хэрбээ рассадань хуйтэндэ дайрагдаад байгаа хадань магнуудаа абаагуйгөөр нарагай пулаан болгор ехэгр үhалха ба шүүдэр хатагар хушаагай зандань байлгаха шухала.

Рассадын ургажа хүсөөд байда сагта тэрэнние саг үргэлжэ үhалhаар л байха. Рассагада 5—6 бишиихан набша бии болжо ургамсаарынь тэрэнние тагиихаар бэлэн болоо гэжэ тоологдог.

Махорко тарилгые түргэ түргэн болоhог хуйтэн сагай үнгэрhэнэй hүүлэй хэдэг юм. Манай Буряат-Монгол республикын эртэ байдалда июнь hарын арбаадаар тарилгаха зэргэтэй.

Махорко тарихаhаа урид газараа «зиг-заг» борнойтоор hайса борнойлхо, тиигээд удын халуунай унгэгhэнэй hүүлэгэр тарижа захалха болоно. Илангаа бүгээ үлөр махоркын рассада hүүлгихда таатай байдаг. Энэ рассада hуулагдаа тэрэнэй үнэhыень нугаланхай шиидэн соонь зэхёожо hүүлгахыг тулее орохогоо ба рассада hуулгаhан газараа борнойтоор булаха болоно. Рассадяа hуулгажа үhалаад хүүрэй шорнойгоор хушаха ушартай. Хэрбээ хуна болоогүй хатуун саг болоо байгаа hаань тэрhэн рассадяа унжоод л үhалжа байна. Хэрэгтэй, эгүгөөр хуудагай хуйтэн үhаар рассадые үhалхада угаа hайнаар угадаг байха юм.

Энэ нурьалгы зарабатываные манай колхозууд ба колхознигууд анхаралгайгаар дүүргэлтэ болгон оролдолго гаргабал, махоркын тарилгаhаа үндэр ургага абажа шадахань дабтай.

БМАССР-эй Наркомзем:
П. ВИНОГРАДОВ.
А. ВАУРУКОВ